УДК: 338.4

Лобунець Т. В.*к.е.н., доцент*
Гладкий В.В. *здобувач другого*
(магістерського) рівня вищої освіти
ОП «Управління інвестиційною діяльністю
та міжнародними проектами»
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ІНКЛЮЗИВНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Війна в Україні стала наймасштабнішою військовою трагедією в Європі з часів Другої світової та призвела до появи великої кількості ветеранів. Понад мільйон українців – чоловіків і жінок – беруть нині участь у бойових діях, і мобілізація триває кожного дня. Тисячі військових отримали поранення, травми, втратили кінцівки або пережили глибокі психологічні потрясіння. Багато з них стикаються з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР), депресією, проблемами соціалізації та повернення до мирного життя. Соціальні інституції не можуть відкладати роздуми про майбутнє цих людей на потім. Планування, створення систем підтримки та інфраструктури для ветеранів потрібно розпочинати вже сьогодні, адже наслідки війни залишатимуться на десятиліття [1].

З огляду на масштаби руйнування економіки, заміновані території та потребу у відновленні інфраструктури, створення надійної системи підтримки ветеранів є нагальною потребою. Їхня інтеграція у соціально-економічне життя – це не лише моральний обов'язок, а й інвестиція в майбутнє України. Вона відкриває можливості для зростання, зміцнення громадянського суспільства та сталого економічного розвитку [1].

Відкриття інклюзивних центрів для військовослужбовців в Україні є вкрай актуальним і необхідним кроком у сучасних умовах. Україна, як країна, що прагне членства в ЄС та НАТО, має імплементувати кращі практики щодо підтримки ветеранів. Створення інклюзивної інфраструктури – це частина адаптації системи охорони здоров'я та соціального захисту до європейських стандартів. А вивчення зарубіжного досвіду дозволяє виявити кращі моделі, які можуть бути адаптовані для України.

Наприклад, у *США* у цій сфері акценти робляться на організації адаптивних видів спорту та інклюзивній реабілітації колишніх військових. Там Міністерство у справах ветеранів (VA) реалізує програми адаптивного спорту

для ветеранів з інвалідністю. Ці програми включають організацію спортивних заходів, таких як зимові спортивні клініки, та надання грантів для підтримки місцевих ініціатив. Програма Move United Warfighter пропонує понад 50 видів спорту для ветеранів з ампутаціями, травмами головного та спинного мозку, порушеннями зору та іншими серйозними ушкодженнями [2].

У збройних силах *Нідерландів* діє програма гуманістичного консультування, яка надає психологічну та етичну підтримку військовослужбовцям та ветеранам. Це включає індивідуальні консультації, тренінги з етики та участь у соціально-медичних командах [3].

В *Австралії* колишній професійний серфер Расті Моран започаткував проект Veteran Surf, який використовує серфінг як метод реабілітації ветеранів з посттравматичним стресовим розладом та депресією. Учасники досягають значних покращень у психічному здоров'ї завдяки регулярним заняттям серфінгом [4].

В Україні також розвиваються програми адаптивного спорту для ветеранів. Наприклад, у Миронівці відкрито клуб для ветеранів та осіб з інвалідністю, де проводяться тренування з новим спортивним обладнанням. Проект «Спортивні амбасадори» сприяє популяризації адаптивного спорту серед ветеранів, залучаючи їх до організації змагань та відвідування реабілітаційних центрів [5].

Крім того, в нашій країні разом із НАТО планується створення п'яти реабілітаційних центрів для військовослужбовців у рамках проєкту «Renovator». Ці центри будуть оснащені сучасними технологіями та надаватимуть високоякісне лікування та реабілітацію для солдатів [6].

Ми ж прагнемо до відкриття інклюзивних хабів – просторих приміщень, де колишні і діючі військовослужбовці могли мали б можливість навчатися і займатися спортом, спілкуватися та підтримувати один одного. Створення таких ком’юніті сформує новий підхід у ветеранській політиці та стане певним індикатором зміни ставлення держави до військових як до цінного ресурсу суспільства, що заслуговує на кращі умови, а також гідну підтримку і повагу.

Такі інклюзивні центри мають стати не просто медичними чи реабілітаційними установами, а багатофункціональними просторами для відновлення, розвитку і гідного життя тих, хто захищав Україну. Це інвестиція у людський капітал, соціальну стабільність і майбутнє держави.

В умовах тривалої війни та зростаючої кількості ветеранів, Україна потребує цілісної системи підтримки військовослужбовців, яка включає не лише медичну допомогу, а й психологічну, соціальну та професійну реабілітацію. Відкриття інклюзивних центрів – це не просто гуманітарна ініціатива, а стратегічна необхідність, що відповідає викликам часу. Вивчення зарубіжного досвіду доводить ефективність мультидисциплінарного підходу, який поєднує спорт, освіту, консультування та соціальну взаємодію як основні складові успішної інтеграції ветеранів у повноцінне життя.

Українське суспільство має сьогодні унікальний шанс закласти фундамент ветеранської політики нового покоління – системної, орієнтованої на потреби людини та інтегрованої в європейський простір. Інклюзивні хаби для військових здатні стати такими осередками, де формується нове бачення реабілітації: через підтримку, повагу та створення рівних можливостей. Це –

вклад не лише в долі захисників, а й у майбутнє України як сильної, згуртованої та стійкої держави.

Список використаних джерел:

1. Шинкарук Л,В. Прушківська Е.В. Шепелєва Л.М. Інклюзія військових у національний соціально – економічний простір. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. № 2. (86). С. 21-31.
2. United Move United. URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Move (дата звернення: 20.03.2025).
3. Humanist Counseling in the Dutch Armed Forces. URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Humanist_Counseling_in_the_Dutch_Armed_Forces (дата звернення: 20.03.2025).
4. Veteran Surf Project. URL: https://www.veteransurfproject.org/ (дата звернення: 20.03.2025).
5. Adaptive Sports for Veterans: Space for Rehabilitation and Reintegration Opened in Myronivka URL:https://unn.ua/en/news/adaptive-sports-for-veterans-space-for-rehabilitation-and-reintegration-opened-in-myronivka (дата звернення: 20.03.2025).
6. Ukraine, NATO to Create Five Rehabilitation Centers for Military Personnel . URL:https://www.ukrinform.net/rubric-society/3889503-ukraine-nato-to-create-five-rehabilitation-centers-for-military-personnel-umerov.html (дата звернення: 20.03.2025).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ «РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»

15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]**:** зб. матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту (протокол № 11 від 19 травня 2025 року)

Збірник укладено за матеріалами IX міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова); Дєліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор; Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації; Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор; Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту; Алексеєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент; Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент; Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент; Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент; Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голєва М.С.,PhD, асистент; Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.
Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.
Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025